

DSF OG STUDERENDE MED BØRN I SU-SYSTEMET

Vedtaget af DSF's levevilkårsudvalg d. 1. december 2013

Dette notat beskriver nogle af de problemer og barrierer studerende med børn møder i SU-systemet samt DSF's forslag til hvordan forholdene forbedres for studerende med børn.

Generelt set er studerende med børn væsentligt ringere stillede end nogle andre forsørgergrupper i landet og med fremdriftsreformen fra 2013 forværres vilkårene yderligere. Både økonomisk set er studerende med børn ringere stillede end andre forsørgergrupper, men også hvad angår muligheden for at være sammen med sit barn og eksempelvis holde barselsorlov.

DSF mener ikke, at børn skal være en hindring for at gennemføre en videregående uddannelse og foruden at beskrive den nuværende situation for studerende med børn, så præsenterer DSF i dette notat konkrete forslag til, hvordan SU-systemet og uddannelsessystemet kan indrettes på en måde, så det bedre understøtter de behov, studerende med børn oplever.

Medmindre andet er angivet, anvendes 2011 tal i notatet.

STUDERENDE MED BØRN I ET SAMFUNDSPERSPEKTIV

I disse år forventes en stigning i antallet af studerende der får børn enten før de kommer uddannelse eller undervejs i deres uddannelsesforløb på grund af især politiske hensigtserklæringer og reformer. Der er i sig selv ikke noget negativt, at flere studerende har børn, da der for den enkelte studerende kan være mange fordele ved at få børn i en tidlig alder. Men det øger behovet for, at der sættes ind for at forbedre SU-systemet, så det bedre understøtter de behov, studerende med børn oplever.

Ambitiøse uddannelsesmålsætninger medfører, at flere forsørgere kommer ind i SU-systemet

I takt med at skiftende regeringer i stigende grad har sat ambitiøse uddannelsesmålsætninger, således at det i dag er 60 pct. af en ungdomsårgang der skal gennemføre en videregående uddannelse og 25 pct. en lang videregående, vil der unægteligt være flere unge, der bliver forældre imens de er under uddannelse.

Arbejdsmarkedsreformer sigter mod at få flere i uddannelse

Flere reformer, blandt andet kontanthjælpsreformen, har i de senere år sigtet mod at få unge arbejdsløse i arbejde eller uddannelse, hvorfor relativt mange af de unge, der kommer ind i uddannelsessystemet som konsekvens af disse reformer, må forventes at have børn. Derfor er det et problem, at de nuværende regler langt fra afspejler de behov, studerende med børn oplever.

Politisk ønske om at der skal fødes flere børn

Antallet af nyfødte var i 2012 det laveste i mange år og for at der skal fødes flere børn i Danmark, er der bred politisk enighed om at forbedre rammerne, så flere unge vælger at få børn.

Dimittender med børn er mere attraktive for arbejdsmarkedet og statskassen da de har haft barsel

I en tid med hård konkurrence på arbejdsmarkedet for dimittender, er det en fordel for dimittender at have fået børn imens de var under uddannelse, da de derfor ikke skal have børn igen lige med det samme. Desuden er det billigere for det offentlige at studerende får børn under uddannelsen, da det er mindre omkostningstungt end at det offentlige skal udbetale barselsdagpenge, hvis den studerende er medlem af en A-kasse.

SITUATIONEN I DAG

Nedenstående skema skitserer reglerne for det eksisterende støttesystem for studerende med børn.

SU-klip	Et klip pr. måned mens man studerer indtil man er mere end seks måneder bagud, dog højst et halvt år mere på bacheloren og et halvt år mere på kandidaten.	5753 kr. (2013-tal)
Fødselsklip	En form for barselsordning for studerende, da man ikke behøver være studieaktiv for at modtage fødselsklip. Når to SU-berettigede studerende venter sig, får kvinden 12 fødselsklip og manden 6. Kvinden kan give op til 6 af sine klip til manden. Modtager man fødselsklip kan man ikke samtidig modtage forsørgertillæg eller supplerende SU-lån.	5753 kr. (2013-tal)
Miksklip	Et fødselsklip kan tages samtidig med et almindeligt SU-klip, såfremt den studerende er studieaktiv og ikke læser deltid	2 x 5753 kr. (2013-tal)
Forsørgertillæg til enlige	Når en enlig studerende modtager SU-klip kan vedkommende samtidig modtage forsørgertillæg, dvs. først når alle fødselsklip er brugt og hvis den studerende deler folkeregisteradresse med barnet.	5.753 kr (2013-tal)
Forsørgertillæg til par	Begge forældre skal være studerende og SU-berettigede, dvs. først når alle fødselsklip er brugt.	2.298 kr. (2013-tal)
Supplerende SU-lån til	Hvis man er forsørger og deler	1473 kr. (2013-tal)

forsørgere	folkeregisteradresse med sit barn kan man modtage supplerende SU-lån, dvs. først når alle fødselsklip er brugt.	
------------	---	--

I 2011 var der samlet set 28.400 forsørgere i SU-systemet. Det er kun forsørgere i SU-systemet der registreres, hvorfor det samlede antal forsørgere i det videregående uddannelsessystem kan være noget højere, da studerende ikke registreres, hvis de eksempelvis har mistet retten til SU.

Af de 28.400 forsørgere i SU-systemet var 71 pct. samboende med en ikke SU-berettiget partner, hvorfor de ikke kan få forsørgertillæg, men alene fødselsklip og efterfølgende mulighed for supplerende SU-lån.

9 pct. af de studerende med børn var samboende med en SU-berettiget partner, hvorfor de kunne modtage forsørgertillæg til par og efter at have brugt de tildelte fødselsklip kunne de søge om supplerende SU-lån.

20 pct. af de studerende med børn var enlige forsørgere og kunne derfor modtage forsørgertillæg til enlige og efterfølgende supplerende SU-lån, når fødselsklippene er brugt op. Antallet af enlige forsørgere er steget med 12 pct. fra 2008 til 2011 og udgør en stadig andel af de studerende med børn.

Det ordinære SU-lån, som kan tages af alle SU-berettigede studerende, blev taget af 54,7 pct. af de studerende med børn imod 36,9 pct. af de studerende samlet set. Derudover tog 56 pct. af de studerende med børn supplerende SU-lån i 2011 og hele 71 pct. af de enlige forsørgere og 68 pct. af de studerende, der er samboende med en anden SU-modtager, tog det supplerende SU-lån.

For at være blive registreret som forsørger skal man være biologisk forælder eller adoptivforælder til sit barn, ligesom man skal dele folkeregisteradresse med barnet. Ser man på det SU-modtagerne i det samlede videregående uddannelsessystem, så var 41 pct. af SU-modtagerne mænd, men kun 8 pct. af disse forsørgere til et barn, imod 16 pct. af de kvindelige SU-modtagere. Det skyldes især, at det i tilfælde af delt forældremyndighed oftest vil være kvinden der deler folkeregisteradresen med barnet, hvilket understøttes af, at kun 6 pct. af de enlige forsørgere i SU-systemet er mænd og 94 pct. er kvinder.

UDFORDRINGER FOR STUDERENDE MED BØRN RELATIVT ØVRIGE FORSØRGERGRUPPER OG DSF'S LØSNINGSFORSLAG

Ovenstående skema skitserer de tilgængelige støttemuligheder for studerende med børn samt hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at studerende har ret til støttemulighederne.

I dette afsnit gennemgås flere af de udfordringer, det nuværende system medfører, samt DSF's forslag til hvordan systemet forbedres.

Udfordringer i forhold til barsel og fødselsklip

Selvom tanken er, at fødselsklip skal hjælpe studerende til at kunne være sammen med deres børn, er det i realiteten umuligt for de fleste studerende at holde barsel.

For studerende med delt forældremyndighed er det oftest kun moderen der kan få tilskud udover fødselsklip, selvom faderen alligevel skal betale forældrebidrag. Det gør det svært for faderen at finde tid til at være sammen med sit barn, da der er mange udgifter forbundet ved at være forælder og det eksempelvis er sværere at bo på et kollegieværelse.

For enlige studerende er det tæt på umuligt at holde barselsorlov i mere end 6 måneder, selvom de modtager 12 fødselsklip (mødre), da de ikke kan modtage andre ydelser såsom forsørgertillæg samtidig og i realiteten ikke har mulighed for at have erhvervsarbejde når barnet er nyfødt. Mange enlige tager derfor fødselsklippen som dobbeltklip i 6 måneder og påbegynder studiet derefter. Flere har dog heller ikke denne mulighed, da det i de større studiebyer ofte er umuligt at finde en institutionsplads til børn under 1 år. Disse studerende må tage et års barselsorlov til almindelig SU-sats, før de kan opnå forsørgertillæg.

DSF's forslag til bedre barselsmuligheder for studerende

- *Satsen for fødselsklip bør forhøjes eller antallet af fødselsklip øges, således at studerende med børn kan holde sammenlagt et års barsel, svarende til gennemsnitsventetiden på en institutionsplads i de større byer. 6 klip bør bindes til moderen, 6 til faderen og de resterende klip deles frit mellem forældrene*
- *Det skal være muligt, at tage SU-lån, supplerende SU-lån og modtage forsørgertillæg når studerende modtager fødselsklip, såfremt satsen for fødselsklip ikke forhøjes*
- *Miksklip skal kunne anvendes, selvom den studerende følger et studieforløb på nedsat tid*

Udfordringer i forhold til forsørgertillæg

Hele 71 pct. af de studerende er ikke berettiget til forsørgertillæg, da deres samboende partner ikke er SU-berettiget. Det er problematisk, at den studerendes økonomi skal være afhængig af den samboende partner, som kan være alt fra arbejdsløs til direktør.

Derudover er det et problem for et uvist antal forældre, at de ikke har ret til forsørgertillæg, da de ikke deler folkeregisteradresse med deres barn. Det er problematisk, da disse forældre heller ikke kan tage supplerende SU-lån og dermed ikke har et økonomisk grundlag, der reelt giver mulighed for at kunne være sammen med sit barn, da man selvsagt er nødt til at tage mere erhvervsarbejde pga. de øgede udgifter og desuden ikke kan bo på kollegieværelse med barnet.

Dette problem er blevet anerkendt ved, at studerende med børn får forhøjet fribeløbet, men dette er ikke en reel løsning, da de ikke har tid til at arbejde mere.

Endeligt er det et problem, at forsørgertillægget er det samme, uanset hvor mange børn den studerende har. Det mindsker muligheden for, at studerende har råd til at få flere børn, hvis de allerede har et.

DSF's forslag til bedre regler for forsørgertillæg

- *Studerendes ret til forsørgertillæg skal ikke afhænge af, om deres partner er SU-berettiget*
- *Studerendes ret til forsørgertillæg skal ikke afhænge af, om de deler folkeregisteradresse med deres barn, derfor skal andre kriterier end folkeregisteradresse kunne berettige tildeling af forsørgertillæg*
- *Der tildeles et mindre forsørgertillæg for børn ud over det førstfødte, således at ældre og mere etablerede ikke fravælger en uddannelse eller videreuddannelse*

Udfordringer i forhold til studerende med børns økonomisk sårbare situation

Alle studerende med børn får højere fribeløb, også dem, der er samboende med en partner, der ikke er SU-berettiget. Man anerkender altså, at forældre har større udgifter end de fleste andre studentergrupper, men mange får ikke øget støtte. Det øgede fribeløb anvendes stort set kun af fædrene, da mødrene ikke har tid til at arbejde mere ved siden af barn og studier. Systemet giver altså et incitament til at fædre må bruge al deres tid på arbejde og studier imens moderen bruger tiden på barn og studier.

Derudover optager studerende med børn lån i langt højere grad end andre studerende, hvilket indikerer, at det er svært at få det til at fungere økonomisk, når studerende får børn.

Det har store konsekvenser, at studerende med børns økonomi er meget uholdbar og medfører blandt andet, at studerende må fravælge at få børn eller måske fravælge at påbegynde eller gennemføre en videregående uddannelse.

DSF's forslag til at forbedre studerende med børns økonomiske situation

- *Det er problematisk, at studerende med børn både er den studentergruppe med størst behov for at optage gæld under uddannelsen samtidig med at de også er en gruppe, der kan formodes at have en stor frafaldsrisiko. Derfor bør studerende med børn få eftergivet deres SU-gæld, såfremt de ikke gennemfører deres uddannelse*

- *Se DSF's løsningsforslag til bedre barselsmuligheder og bedre regler for forsørgertillæg*

Udfordringer i forhold til lønnede praktikophold

På studier med indlagte lønnede praktikforløb mistes retten til alle støtteformer i SU-systemet i praktikperioden. Det betyder, at mange forældre får det meget svært økonomisk når praktiklønnen er lavere end det samlede støttebeløb, forælderen normalt har til rådighed

DSF's forslag til at forbedre reglerne for støtte under lønnede praktikophold

- *Studerende med børn bevarer retten til forsørgertillæg, SU-lån og supplerende SU-lån under lønnede praktikophold*

Udfordringer i forhold til uigennemsigtige regler

Når en studerende foretager et uddannelsesskift bortfalder de tildelte fødselsklip, som den studerende kan søge om at modtage fra den nye uddannelse er påbegyndt, dog er det ikke muligt, at modtage fødselsklip i perioden mellem de to uddannelser og perioden mellem uddannelserne trækkes fra antallet af tildelte klip. Hvis en studerende eksempelvis har to måneders ferie mellem bacheloruddannelse og kandidat, kan den studerende genansøge om fødselsklip fra den måde kandidatuddannelsen påbegyndes, men mister retten til fødselsklip i ferieperioden. Det er uklart for mange studerende, hvorfor flere oplever det som en større økonomisk omvæltning, pludseligt at miste to måneders fødselsklip.

Efter mere end 12 måneders forsinkelse afbrydes SU-udbetalingerne og grænsen bliver fra juli 2016 nedsat til mere end 6 måneder. Mange studerende er ikke opmærksomme på denne regel og bliver først bekendte med den, når udbetalingerne ophører. Ofte er det på grund af årsager relateret til forældreskabet at de studerende med børn forsinkes, hvorfor det er ekstra problematisk, at forsinkelsen skal indhentes, før SU-udbetalingerne kan påbegyndes igen.

DSF's forslag til at skabe mere gennemsigtige regler

- *Fødselsklip kan medtages til anden uddannelse*
- *Inden SU-udbetalingerne ophører, modtager den studerende et advarselsbrev samt information over hvordan der kan dispenseres fra reglen om ophør af SU-udbetaling*
- *Dispensationsmulighederne skal styrkes, så studerende med børn ikke mister deres støtte pga. forsinkelse*
- *Hverken retten til SU-lån eller støtteordninger bør afhænge af, hvorvidt den studerende er SU-berettiget, men derimod af, hvorvidt den studerende går på en SU-berettiget uddannelse.*

BAGGRUNDSMATERIALE

Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte (2013)*SU-støtte & SU-gæld 2011* og hjemmesiden www.su.dk danner baggrund for dette notat.

Ved spørgsmål eller kommentarer til notatet kontakt næstformand og levevilkårsordfører Mads Melin på tlf. 30533714 eller madsm@dsfnet.dk